

Шевченко Я. М.

студентка 1-го курсу факультету підготовки слідчих
Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОРЯДОК ДОБОРУ КАДРІВ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

На сьогодні, коли ми — українці стоїмо на шляху до удосконалення та реформування нашої правової держави, неабияким актуальним є питання організаційно-правових проблем формування та діяльності Державного бюро розслідувань.

Для того, щоб розкрити порядок добору до Державного бюро розслідувань (далі — ДБР), необхідно почати з того, що ж саме представляє собою державне бюро розслідувань. Відповідно до законодавства України, ДБР — це центральний орган виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції.

Основними засадами організації та діяльності ДБР є: 1) верховенство права, відповідно до якого людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; 2) законність; 3) справедливість; 4) неупередженість; 5) незалежність і персональна відповідальність кожного працівника Державного бюро розслідувань; 6) відкритість та прозорість діяльності Державного бюро розслідувань для суспільства та демократичного цивільного контролю, підзвітність і підконтрольність визначеним законом державним органам; 7) політична нейтральність і позапартійність; 8) єдиноначальність у поєднанні з колективним способом реалізації окремих повноважень Державного бюро розслідувань (Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12 листопада 2015 р. № 794-VIII — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-19/stru/paran211#n211>).

Щодо служби у Державному бюро розслідувань можна сказати наступне. Служба у Державному бюро розслідувань є державною службою та має особливий характер. Цей характер полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком громадян України. Законодавство України також передбачає, що час проходження служби в ДБР зараховується до страхового стажу, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби.

На службу до Державного бюро розслідувань приймаються на конкурсній основі в добровільному порядку громадяни України, які

спроможні за своїми особистими, діловими та моральними якостями, віком, освітнім і професійним рівнем та станом здоров'я ефективно виконувати відповідні службові обов'язки. Кваліфікаційні вимоги та критерії професійної придатності для зайняття посад затверджуються Директором Державного бюро розслідувань. Також, призначення на посади у Державному бюро розслідувань здійснюється за результатами відкритого конкурсу, що проводиться в порядку, визначеному Директором Державного бюро розслідувань на основі Постанови «Про затвердження Типового порядку проведення відкритого конкурсу для призначення на посади у Державному бюро розслідувань», яку затвердив Кабінет Міністрів України 20 грудня 2017 року.

Конкурс на зайняття посади у ДБР включає в себе п'ять послідовних етапів.

Перший етап — це оголошення конкурсу на посаду. Рішення про проведення конкурсу оголошує Директор Державного бюро розслідувань не пізніше ніж за 15 робочих днів до початку конкурсу. Відповідна інформація одразу ж з'являється на офіційному веб-сайті ДБР. Оголошення про проведення конкурсу може бути додатково оприлюднено в друкованих засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження з метою поширення інформації про вакантні посади. Оголошення про конкурс має обов'язково містити в собі інформацію щодо найменування та місцезнаходження органу ДБР, в якому оголошується конкурс, та строки його проведення; перелік та кількість вакантних посад, на які оголошується конкурс; перелік обмежень, за наявності яких особа не може претендувати на посаду в органі ДБР; кваліфікаційні вимоги та критерії професійної придатності для зайняття відповідної посади в органі ДБР; перелік документів, які претендент на посаду має подати до конкурсної комісії, та строки їх подання; адресу та контакти конкурсної комісії, яка здійснює прийом документів (Про затвердження Типового порядку проведення відкритого конкурсу для призначення на посади у Державному бюро розслідувань: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2017 р. № 1069 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1069-2017-п/paran11#n11>).

Наступний етап — це прийняття та розгляд поданих документів для участі в конкурсі. Особи, які бажають взяти участь у конкурсі, повинні особисто або поштою з описом вкладення подати до конкурсної комісії необхідні документи. Особи, які вчасно подали всі потрібні документи автоматично стають кандидатами на зайняття посади у ДБР. Конкурсна комісія перевіряє подані документи, їх відповідність вимогам, встановленим законом та порядком проведення відкритого конкурсу, а також кваліфікаційним вимогам у триденний строк з дня їх надходження. Не допускаються до конкурсу кандидати, документи

яких не відповідають встановленим вимогам та/або подані не в повному обсязі. Кандидати інформуються про результати проведеної перевірки в письмовому вигляді протягом трьох робочих днів з дня прийняття відповідного рішення. Інформація про час і місце проведення кваліфікаційного іспиту оприлюднюється на офіційному веб-сайті органу ДБР.

Третій етап — кваліфікаційний іспит, який містить у собі тестові питання щодо знання Конституції України, антикорупційного законодавства та спеціального законодавства, зокрема щодо діяльності ДБР, а також завдання практичного характеру. Тестування проходить з використанням комп'ютерної техніки і обов'язково у присутності членів конкурсної комісії. За результатами кваліфікаційного іспиту конкурсною комісією виставляється загальний бал, який фіксується у протоколі засідання конкурсної комісії. Інформація про отримані бали особами, які склали кваліфікаційний іспит, розміщується на офіційному веб-сайті органу ДБР. Відповідно до отриманого загального бала за результатами кваліфікаційного іспиту конкурсна комісія формує рейтинг кандидатів, який розміщує на офіційному веб-сайті органу ДБР.

Четвертий етап — співбесіда до якої допускаються кандидати, які успішно пройшли кваліфікаційний іспит. Перед співбесідою кандидати проходять психофізіологічне дослідження із застосуванням поліграфа, результати якого передаються до конкурсної комісії і використовуються під час проведення співбесіди з кандидатом як інформація, яка сприяє формуванню оцінки працівника.

На мою думку перевірку поліграфом слід виділити як самостійний етап, адже в процесі опитування можна отримати необхідну інформацію та виявити ту, яку людина приховує. Оскільки на працівників ДБР покладаються такі важливі завдання як запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування різних злочинів, то працівники повинні бути чесними, не повинні приховувати ніякої інформації від комісії. Проте не всі дотримуються такої думки. Деякі вчені відносять поліграф до псевдонауки і вважають її лише ймовірнісною.

Сама співбесіда передбачає вільне спілкування з можливістю обговорення уявних ситуацій, пов'язаних з майбутнім виконанням посадових обов'язків кандидатом. Під час співбесіди також оцінюються рівень мотивації претендента, його комунікабельність, ерудованість, емоційна рівноваженість та професіоналізм.

Останній етап — це визначення переможців конкурсу, яке проводиться шляхом підсумовування балів, отриманих кандидатами за результатами кваліфікаційного іспиту та співбесіди, конкурсна комісія формує загальний рейтинг кандидатів, який розміщується на офіційному веб-сайті органу ДБР. Переможцем конкурсу на відповідну посаду стає кандидат, який отримав найбільшу кількість балів

у загальному рейтингу. У разі набрання кандидатами рівної кількості балів у загальному рейтингу переможець конкурсу визначається конкурсною комісією з числа таких кандидатів після додаткового обговорення та голосування.

Отже, до працівника Державного бюро розслідувань висуваються такі вимоги: громадянство України і можливість за своїми особистими, професійними, діловими моральними якостями, станом здоров'я, віком, освітнім і професійним рівнем бути спроможним виконувати службові обов'язки. До переліку вимог слід також віднести успішне проходження конкурсного відбору. Але успішне проходження конкурсу не є абсолютним гарантом отримання бажаного вакантного місця. Роботу отримають учасники конкурсного відбору, які відповідно до рейтингу замуть найвищі позиції.

Саме тому, для якісного складу ДБР важливе значення мають вимоги, що висуваються до кандидатів, а також сам процес добору кадрів, що має бути чесним і прозорим на кожному з етапів.

***Науковий керівник:** асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук **Кіслиця Ірина Олександрівна**.*

Шийка А. В.

студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВИЙ ХАРАКТЕР СЛУЖБИ У ДЕРЖАВНОМУ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Появу Державного бюро розслідувань називають важливим кроком у напрямку до європейських практик ведення слідства. Воно є ключовою частиною реформи правоохоронної системи України. Особливо важливо те, що бюро перебирає на себе частину повноважень Генеральної прокуратури України, які стосуються досудового слідства, у цьому зв'язку остання втрачає монополію у цій сфері. У даному контексті є ряд позитивних моментів, про далі буде йти мова, але насамперед варто згадати про історію створення даного відомства.

Державне бюро розслідувань могло з'явитися ще 2012 року. Тоді його прописали в Кримінальному процесуальному кодексі. Проте сам закон про його створення Рада ухвалила 12 листопада 2015